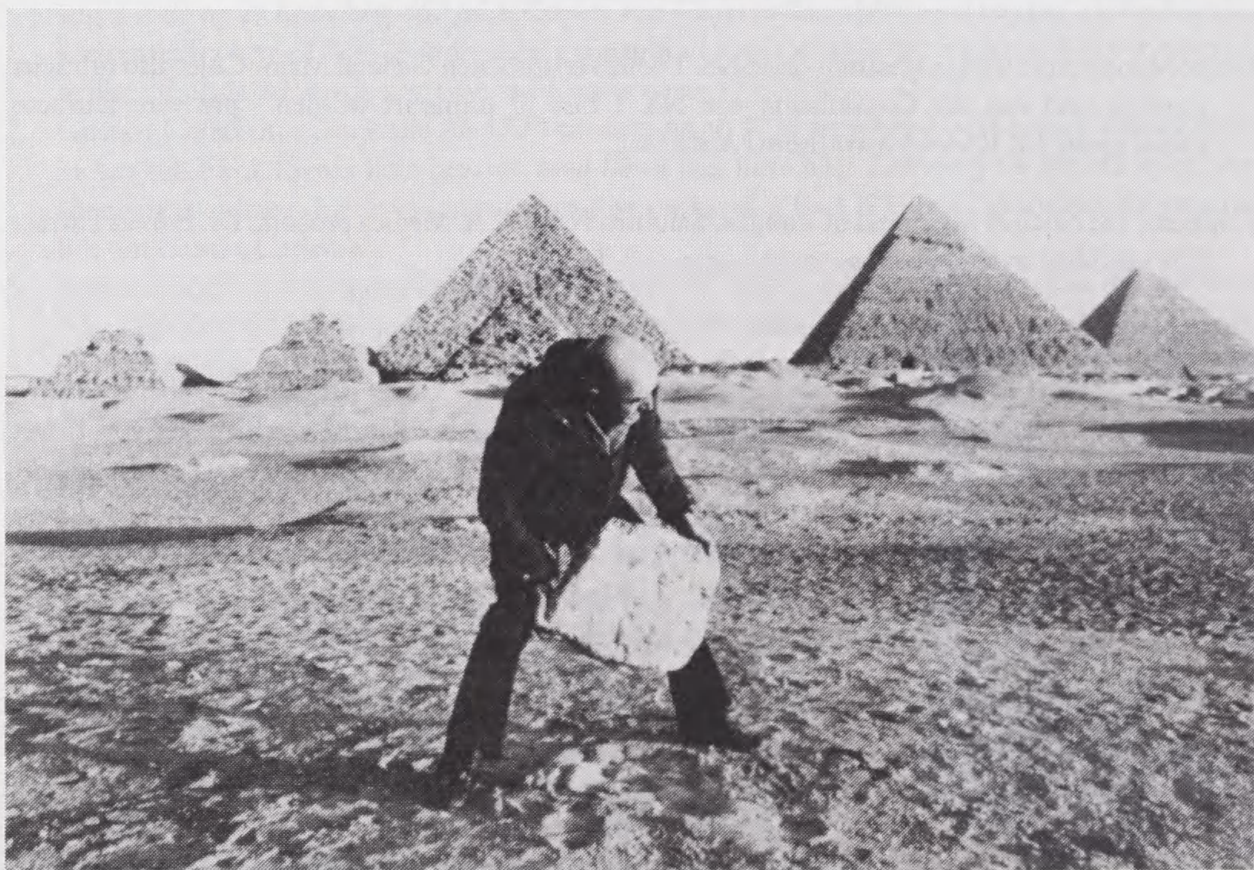

Duane Michals

af førstebibliotekar Ingrid Fischer Jonge

Kort- og Billedafdelingen har for nylig erhvervet et værk af den amerikanske fotograf Duane Michals. Det drejer sig om fotosekvensen *Je construit une pyramide* fra 1978, og selvom værkets titel antyder kunstnerens store ambitioner, afslører de seks billeder, som værket består af, at den valgte pyramidestørrelse er til at håndtere.

I første billede står Duane Michals således og bakser med en stor, flad sten i det tidlige egyptiske morgenlys med en fuldendt pyramiderække i baggrunden. Der er kommet flere sten til i det næste billede, og en mindre forhøjning er ved at tage form i tredje billede. Den voksende stenbunke afføder en stigende koncentration

under placeringen af de følgende sten, og kunstneren bøjer sig med stor forsigtighed over bunken med den sidste, afsluttende sten, der i øvrigt selv har form af en pyramide. I femte billede står den lille stenbunke med en lang slagskygge, og den noget krumbøjede kunstner slæber sig nu bort, ud i højre billedfelt. I det sidste billede er den lille stenbunke fotograferet tæt på og står majestætisk ligesom de massive pyramider i baggrunden.

Historien er slut. Hvor Duane Michals går hen, forbliver uvist, ligesom det heller ikke forklares, hvorfor den lille pyramide overhovedet skulle konstrueres. Men der er en uhøjtidelig selvironi over dette fotografiske værk, som ikke handler så meget om dét, vi umiddelbart ser, men derimod om abstrakte begrebsdannelser.

Med en god portion lune henviser Duane Michals til den moderne kunstners selvforståelse, der endnu i 1970'erne var formet af ønsket om at sætte sig spor for eftertiden, eller sagt på en anden måde, at efterlade sig et markant og banebrydende livsværk - hos Duane Michals symboliseret ved pyramiden - der kunne sikre een en plads i historien. Her i 1990'erne hævder de unge kunstnere, at begreber som værk og livsværk blot er forældede og nostalgiske reminiscenser fra modernismen. Som det fremgår af fotosekvensen er Duane Michals for så vidt ikke uenig med 90'er generationen. Og når han allerede i slutningen af 1970'erne diskuterer denne

kunstneriske selvforståelse med en så klar distance, afslører det en kritisk position som det grundliggende kunstneriske udgangspunkt i hans arbejde. Selvom han har sine rødder i modernismen, lader han sig ikke kue af dens idégrundlag.

Duane Michals blev født i 1932 i McKeesport, Pennsylvania, hvor også barn-
domsvennen Andy Warhol kom fra. Han studerede bl.a. på Carnegie Institute i
Pittsburgh, og siden på Parsons School of Design. Først i 1958 begyndte han at
fotografere. Det var samme år, som Robert Franks banebrydende foto-essay, *The
Americans* udkom på det franske forlag Delpire. Med den skæve snapshot-stil og
subjektive fortolkning af et efterkrigstidens USA afstak Robert Frank her linjerne
for den type fotografi, som skulle komme til at præge den fotografiske scene de
efterfølgende to årtier.

Den type fotografi, der blev kaldt det subjektive dokumentar-fotografi, ap-
pellerede overhovedet ikke til Duane Michals. Siden han begyndte at fotografere i
slutningen af 1950'erne har hans kunstneriske strategi været båret af en klar
bevidsthed om, at han ville fotografere det usynlige.

Det lyder absurd, især da hans medium netop er fotografiet. Men alt det, som
det fotografiske medium er så velegnet til at fastholde i billeder - den empiriske
virkelighed med de daglige tilskikkelser af stort og småt, interesserer ikke Duane

Michals. Efter hans mening er det ikke i det ydre rum, livet udfolder sig, men i det for fotografiet usynlige rum. Man kan selvfølgelig undre sig over, at det så netop blev fotografiet, Duane Michals valgte som sit kunstneriske udtryksmiddel. Men mediets tekniske begrænsninger vender han til sin fordel og sætter den fortælling i scene foran kameraet, som han finder udkrystalliserer nogle af de vigtige elementer, der for ham repræsenterer livet.

Det kan derfor heller ikke overraske, at Duane Michals mener, at alt er teater, at livet er teater, og, som han engang har sagt i et interview, jo hurtigere man erkender det, jo hurtigere begynder man at forstå. Det er derfor også naturligt for Duane Michals at arbejde med det iscenesatte fotografi. Her er det ham, der optræder som instruktør, regissør, scenograf m.v., og de deltagende aktører indtager lydefrit skuespillernes rolle i det drama, han sætter i scene.

Denne fotografiske praksis står i skarp modsætning til dokumentarfotografiet, hvor fotografen må opsøge begivenheden og netop ikke selv konstruere den. Forskellen mellem det iscenesatte fotografi og dokumentarfotografiet blev for første gang diskuteret af den amerikanske fotohistoriker A.D. Coleman i det efterhånden legendariske essay fra 1976, *Notes Toward a Definition*. Her omtalte Coleman i øvrigt Duane Michals som en pioner blandt de iscenesættende fotografer; en position

han har holdt suverænt frem til i dag.

Hans afgørende indsats i fotohistorien ligger i udviklingen af den narrative fotosekvens, hvor en fabulerende hændelse eller en visualiseret begrebsdannelse fortælles i et billedforløb.

På sin vis anvender Duane Michals en fortællerteknik, som kendes tilbage fra middelalderen. I hans sammenhæng er det dog mere nærliggende at henvise til den moderne tegneserie, som vennerne fra pop-kunstmiljøet i New York havde så godt greb om. Men som regel benyttede de kun tegneseriens strukturelle form, hvor Duane Michals går ind på fortællerteknikkens vilkår og bygger historien op i præcise tableauer. I disse tableauer tillades der ikke én overflødig detalje og ofte er de enkelte scener gennemtegnet inden den fotografiske optagelse finder sted. I det omtalte værk, *Je construit une pyramide*, er det til eksempel kun Duane Michals og stenbunken som bliver ændret fra billed til billed. Kameravinkel og øvrige omgivelser forbliver stationære.

Op igennem 1960'erne og 1970'erne var der kun få, som f.eks. den årvågne A.D. Coleman, der havde øje for Duane Michals' kunstneriske arbejde. Men 1980'ernes postmoderne teoridannelse skabte ny grobund for det iscenesatte fotografi, og udfordringen blev taget op af den unge new york'er generation med Cindy

Sherman i spidsen. Enhver udstilling, der blot havde det mindste historiske anstrøg, indledtes med værker af Duane Michals, der således blev tildelt rollen som ankermanden for det nye fotografi.

Hvor Robert Frank formulerer en ikonografi over det moderne Amerika bruger Duane Michals realismen i det fotografiske medium til at visualisere drømme, fantasier og historier inspireret af eventyrets verden. Surrealistiske kunstnere som Balthus, Giorgio de Chirico og ikke mindst René Magritte anes som centrale fikspunkter i hans kunstneriske univers. Et afgørende begivenhed i de unge år var et personligt møde med René Magritte i Bruxelles. Det resulterede mange år senere i en forunderlig fotobog, der portrætterede Magritte med reverens til hans egen kunstneriske udtryksform.

Også pyramide-billederne indgik i en fotobog, *Merveilles d'Égypte* fra 1978. Billederne er placeret i den første del af bogen og bliver fulgt af andre sekvenser, men også fotografier i den klassiske dokumentartradition. Det er den eneste gang Duane Michals blander iscenesat fotografi med dokumentarfotografi. I senere bogudgivelser har han holdt sig til sine fortællinger i fotosekvenser, evt. suppleret med enkelte portrætter. Det kan nævnes, at man i Kort- og Billedafdelingen også finder hans fremragende portræt af den italienske filminstruktør Pier Paolo Pasolini fra 1969.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Frimærkehandler og jernbanehistoriker Peer Olav Thomassens Fond.

Fonden, der er stiftet i 1992, har som formål "Videreførelse af forskningen af fortrinsvis dansk trafik - og kommunikationshistorie" og yder støtte til

- a. anskaffelse af relevant materiale, herunder til den fornødne bevaring, registrering, katalogisering, indbinding, konservering m.v. af det indgåede materiale
- b. udarbejdelse af publikationer, først og fremmest trykomkostninger
- c. studie- og forskningsudgifter, herunder rejsetilskud, og
- d. tilskud til afholdelse af udstillinger, seminarer, kongresser mv.

Ad a: Støtte til opbygning af private bogsamlinger falder uden for fondens formål.

Ad c: Da fondens midler er af forholdsvis beskeden størrelse, vil det ikke være muligt at yde effektiv støtte til forskning inden for de i formålsparagraffen nævnte områder i form af løn.

Af hensyn til ekspedition af imødekomne ansøgninger, skal disse indeholde oplysning om modtagerens adresse og personnummer. Hvis ansøgeren er en juridisk person, skal man i ansøgningen oplyse SE-nr.

Ansøgninger vedlagt curriculum vitae, eventuel publikationsliste samt anbefaling(er) stiles til Direktør Erland Kolding Nielsen og sendes til

Det kongelige Bibliotek
Postboks 2149
1016 København K

TELEFON 33 93 01 11
TELEFAX 33 32 98 46

så det er biblioteket i hænde senest 1/11/96 med morgenposten. Uddelingen forventes at finde sted i December 1996.